

Η υφή

III

Ποια αίσθηση σας προκαλούν το στιλβωμένο μάρμαρο στο γλυπτό του Μιχαήλ Αγγέλου, οι τραχιές επιφάνειες της φηγούρας του Τζιακομέτι και η τρίχινη υφή στο έργο της Μέρετ Οπενχάιμ; Πώς πιστεύετε ότι αυτές οι υφές συμβάλλουν στο νόημα του κάθε έργου;

5. Μέρετ Οπενχάιμ, «Αντικείμενο», 1936.

Στη ζωγραφική, η υφή των αντικειμένων μπορεί να υπονοείται, ώστε να την αντιληφθούμε με την όραση (Εικ.6).

Όμως, ένας πίνακας ζωγραφικής έχει και την πραγματική υφή της επιφάνειάς του, η οποία διαφοροποιείται με το πλάσιμο των χρωμάτων (Εικ.7).

6. Χολμπάιν, «Ο κύριος Τόμας Μορ», 1527.

Ο Χολμπάιν απέδωσε τις υφές, ώστε η κουρτίνα, η γούνα, το βελούδο, το κόσμημα αλλά και το δέρμα της φηγούρας στο πρόσωπο και τα χέρια να φαίνονται σαν αληθινά.

7. Ρέμπραντ, «Αυτοπροσωπογραφία», 1663 (Μπαρόκ*).

Ο Ρέμπραντ στα πιο φωτεινά μέρη του έργου εναποθέτει επάνω στον καμβά με πινελιές παχύ στρώμα χρώματος (ιμπάστο - πάστα), ενώ στα σκιερά λεπτό.

III Η υφή

Οι μοντέρνοι ζωγράφοι χρησιμοποιούν συχνά μαζί με τα χρώματα διάφορα άλλα υλικά, όπως χόμα, άμμο ή κερί και δημιουργούν υφές που στην εικαστική γλώσσα ονομάζονται **ματιέρες**.

8. Ερνστ*, «Τα μάτια της σιωπής», 1944. Ο Μαξ Ερνστ (ζωγράφος του Σουρεαλισμού*) χρησιμοποιεί τις υφές διαφόρων επιφανειών και με την τεχνική του ντεκολάζ, τις μεταφέρει επάνω στην επιφάνεια του πίνακα. Απλώνει πρώτα χρώμα επάνω σε μια επιφάνεια με τραχιά υφή, έπειτα πιέζει το μουσαμά επάνω, ώστε να κολλήσει το χρώμα σε αυτόν και τον αποκολλά. Στη συνέχεια ζωγραφίζει με το πινέλο και ολοκληρώνει το έργο.

9. Τάπιες, «Ματιέρα», 1996.

Ποια σημασία έχει η υφή στα έργα του Ερνστ, του Τάπιες και του Αρφαρά;

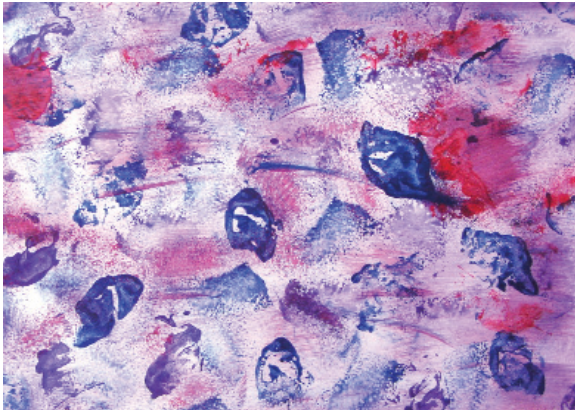
10. Αρφαράς, «Επιπεδόσχημο ειδώλιο της ηλεκτρονικής εποχής», 2004.

Η υφή

III

1.2. Τεχνικές για ματιέρες

Όπως βλέπουμε στα παρακάτω μαθητικά έργα, μπορούμε να δημιουργήσουμε ματιέρες με διάφορους τρόπους:

α. Ζωγραφίζουμε με αραιωμένες τέμπρες επάνω σε νοτισμένο χαρτί και κάνουμε στάμπες από τσαλακωμένο χαρτί, πανί ή σφουγγάρι.

β. Ζωγραφίζουμε τις τέμπρες με πάστα και αναμειγνύουμε άμμο, πριονίδια, ξυλαράκια, χαρτιά, υφάσματα, κλωστές κ.ά.

III Η υφή

1.3. Η νεκρή φύση

Η νεκρή φύση αποτελεί μια θεματική ενότητα της ζωγραφικής που απεικονίζει συνθέσεις με διάφορα αντικείμενα, όπως καλάθια με φρούτα, βάζα με λουλούδια, μουσικά όργανα κτλ. Παλαιότερα, όλα αυτά εμφανίζονταν συμπληρωματικά σε έργα με άλλο θέμα. Από το 16ο αιώνα οι ζωγράφοι ασχολήθηκαν αποκλειστικά με τα καθημερινά αυτά αντικείμενα, τα οποία απέδωσαν ρεαλιστικά, αναδεικνύοντας την υφή, τον όγκο τους αλλά και τη σημασία που είχαν στη ζωή των ανθρώπων.

11. Καραβάτζιο, «Καλάθι με φρούτα», 1590. Το έργο θεωρείται η πρώτη σύνθεση με αποκλειστικό θέμα τη νεκρή φύση.

12. Σαρντέν, «Νεκρή φύση με πίπα», 1779. Λιτή απόδοση των καθημερινών αντικειμένων σε χώρο με ιδιαίτερο φωτισμό.

13. Στέινβαϊκ, «Αλληγορία των ματαιοτήτων της ανθρώπινης ζωής», 1650.

Τα αντικείμενα είναι συμβολικά, π.χ. η νεκροκεφαλή αναφέρεται στο θάνατο, τα βιβλία στη γνώση, το δοχείο του κρασιού στις απολαύσεις της ζωής.

Η υφή

III

Οι ζωγράφοι στα τέλη του 19ου και στις αρχές του 20ού αιώνα εμπλούτισαν τις νεκρές φύσεις με νέα θεματικά στοιχεία και χρησιμοποίησαν το χρώμα και την υφή για να οργανώσουν τη σύνθεση και να εκφράσουν το θέμα τους.

Παρατηρώντας τα έργα να απαντήσετε:

- Ποια είναι τα καινούρια θεματικά στοιχεία σε κάθε ένα;
- Πώς αποδίδεται η υφή;

14. Βαν Γκογκ, «Ζευγάρι μπότες», 1887.

15. Ματίς, «Χρυσόψαρα», 1912.

16. Πικάσο, «Νεκρή φύση με ψάθα καρέκλας», 1912.